

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 31 marca 2014 r.

Sąd Okręgowy w Piotrkowie Trybunalskim, Wydział V Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w składzie:

Przewodniczący SSO Agnieszka Leżańska

Protokolant p.o. stażysta Renata Kabzińska

po rozpoznaniu w dniu 18 marca 2014 roku w Piotrkowie Trybunalskim

sprawy z powództw I. K. T. K.B.S.

przeciwko (...) S.A. w R.

o zadośćuczynienie, odszkodowanie, rentę uzupełniającą, zwrot kosztów

1. **zasądza od pozwanego (...) S.A. z siedzibą w R. na rzecz powódki T. K. (1) tytułem zadośćuczynienia kwotę 21.561,00 złotych (dwadzieścia jeden tysięcy pięćset sześćdziesiąt jeden złotych 00/100) wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 1 maja 2010 roku do dnia zapłaty;**
2. **zasądza od pozwanego (...) S.A. z siedzibą w R. na rzecz powódki T. K. (1) tytułem odszkodowania kwotę 30.000,00 złotych (trzydzieści tysięcy złotych 00/100) wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 1 maja 2010 roku do dnia zapłaty;**
3. **zasądza od pozwanego (...) S.A. z siedzibą w R. na rzecz powódki T. K. (1) tytułem zwrotu kosztów pogrzebu kwotę 16.440,00 złotych (szesnaście tysięcy czterysta czterdzieści złotych 00/100) wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 3 sierpnia 2010 roku do dnia zapłaty;**
4. **oddala powództwo T. K. (1) w pozostałej części;**
5. **zasądza od pozwanego (...) S.A. z siedzibą w R. na rzecz powódki B. S. tytułem zadośćuczynienia kwotę 50.000,00 złotych (pięćdziesiąt tysięcy złotych 00/100) wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 1 maja 2010 roku do dnia zapłaty;**
6. **oddala powództwo B. S. w pozostałej części;**
7. **zasądza od pozwanego (...) S.A. z siedzibą w R. na rzecz powódki I. K. tytułem zadośćuczynienia kwotę 50.000,00 złotych (pięćdziesiąt tysięcy złotych 00/100) wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 1 maja 2010 roku do dnia zapłaty;**
8. **oddala powództwo I. K. w pozostałej części;**
9. **nie obciąża powódki T. K. (1) kosztami postępowania od oddalonej części powództwa na rzecz pozwanego (...) S.A. z siedzibą w R.;**
10. **zasądza od pozwanego (...) S.A. z siedzibą w R. na rzecz powódki B. S. kwotę 454,20 złotych (czteryście pięćdziesiąt cztery złote 20/100) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego;**

11. **zasądza od pozwanego (...) S.A. z siedzibą w R. na rzecz powódki I. K. kwotę 454,20 złotych (czteryście pięćdziesiąt cztery złote 20/100) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego;**

12. **zasądza od pozwanego (...) S.A. z siedzibą w R. na rzecz Skarbu Państwa (kasa Sądu Okręgowego w Piotrkowie Trybunalskim) kwotę 2.907,00 złotych (dwa tysiące dziewięćset siedem złotych 00/100) tytułem zwrotu wydatków od uwzględnionej części powództw, wypłaconych tymczasowo ze środków Skarbu Państwa;**

13. **nie obciąża powódek: T. K. (1), B. S. oraz I. K. z tytułu zwrotu wydatków od oddalonej części powództw, przejmując je na rachunek Skarbu Państwa;**

14. **nakazuje pobrać od pozwanego (...) S.A. z siedzibą w R. na rzecz Skarbu Państwa (kasa Sądu Okręgowego w Piotrkowie Trybunalskim) kwotę 8.400,00 złotych (osiem tysięcy czterysta złotych 00/100) tytułem nieziszczonej opłaty od pozwów od uwzględnionej części powództw.**

Sygn. akt VP 12/10

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 17 lipca 2010 roku pełnomocnik powódki T. K. (1) wniósł w jej imieniu pozew o zasądzenie od pozwanej spółki (...) S.A. w R. kwot:

1/ 100.000 złotych wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 01.05.2010r. do dnia zapłaty tytułem zadośćuczynienia za doznaną krzywdę,

2/ 50.000 złotych wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 01.05.2010r. do dnia zapłaty tytułem odszkodowania z powodu pogorszenia sytuacji życiowej,

3/ 400 złotych miesięcznie tytułem renty uzupełniającej, poczynając od 01.02.2010r. płatnej w terminie do 10-go każdego miesiąca wraz z ustawowymi na wypadek zwłoki w płatności którejkolwiek z rat,

4/ 16.440,00 złotych tytułem zwrotu kosztów pogrzebu z ustawowymi odsetkami od daty wniesienia pozwu do dnia zapłaty oraz o zasądzenie od pozwanej spółki na rzecz powódki kosztów procesu według norm przepisanych z tytułu skutków wypadku przy pracy, jakiego doznał jej mąż T. K. (2) w dniu 31. 10.2008 roku, w wyniku którego zmarł.

Postanowieniem z dnia 26 lipca 2010 roku, Sąd Okręgowy w Piotrkowie Trybunalskim zwolnił powódkę w całości od kosztów postępowania sprawie (k-26).

W odpowiedzi na pozew z dnia 11 sierpnia 2010 roku, pozwana (...) Spółka akcyjna w R. wniosła o oddalenie powództwa, zasądzenie od powódki kosztów postępowania, nadto podniosła zarzut przyczynienie się poszkodowanego do zaistniałego wypadku (k-37).

Pozwem z dnia 2 sierpnia 2010 roku pełnomocnik powódki **I. K.** wniósł w jej imieniu pozew o zasądzenie od pozwanej spółki (...) S.A. w R. kwoty 80.000 złotych wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 01.05.2010r. do dnia zapłaty tytułem zadośćuczynienia za doznaną krzywdę oraz o zasądzenie od pozwanej spółki na rzecz powódki kosztów procesu według norm przepisanych z tytułu skutków wypadku przy pracy, jakiego doznał jej ojciec T. K. (2) w dniu 31.10.2008 roku, w wyniku którego zmarł (k-116).

Postanowieniem z dnia 11 sierpnia 2010 roku, Sąd Okręgowy w Piotrkowie Trybunalskim zwolnił powódkę w całości od kosztów postępowania sprawie (k-133).

W odpowiedzi na pozew z dnia 31 sierpnia 2010 roku, pozwana (...) Spółka Akcyjna w R. wniosła o oddalenie powództwa, zasądzenie od powódki kosztów postępowania, nadto podniosła zarzut przyczynienie się poszkodowanego do zaistniałego wypadku (k-152).

Postanowieniem z dnia 24 września 2010 roku, Sąd Okręgowy w Piotrkowie Trybunalskim połączył powyższą sprawę ze sprawą z powództwa T. K. (1) do wspólnego prowadzenia i rozstrzygnięcia (k-191).

Pozwem z dnia 2 sierpnia 2010 roku pełnomocnik powódki **B. S.** wniósł w jej imieniu pozew o zasądzenie od pozwanej spółki (...) S.A. w R. kwoty 80.000 złotych wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 01.05.2010 r. do dnia zapłaty tytułem zadośćuczynienia za doznaną krzywdę oraz o zasądzenie od pozwanej spółki na rzecz powódki kosztów procesu według norm przepisanych z tytułu skutków wypadku przy pracy, jakiego doznał jej ojciec T. K. (2) w dniu 31.10.2008 roku, w wyniku którego zmarł (k-193).

Postanowieniem z dnia 10 sierpnia 2010 roku, Sąd Okręgowy w Piotrkowie Trybunalskim zwolnił powódkę w całości od kosztów postępowania sprawie (k-207).

W odpowiedzi na pozew z dnia 31 sierpnia 2010 roku pozwana (...) Spółka akcyjna w R. wniosła o oddalenie powództwa, zasądzenie od powódki kosztów postępowania, nadto podniosła zarzut przyczynienie się poszkodowanego do zaistniałego wypadku (k-231).

Postanowieniem z dnia 24 września 2010 roku, Sąd Okręgowy w Piotrkowie Trybunalskim połączył powyższą sprawę ze sprawą z powództwa T. K. (1) do wspólnego prowadzenia i rozstrzygnięcia (k-270).

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

mąż powódki T. K. (1), a ojciec powódek: I. K. i B. S., zatrudniony był w pozwanej Spółce Akcyjnej (...) w R. od dnia 10.01.1973 roku, a na stanowisku operatora maszyn do produkcji, uszlachetniania i pakowania drutu i wyrobów z drutu od dnia 1 czerwca 2008 roku (okoliczność niesporna). T. K. (2) został przeszkolony w zakresie ogólnych przepisów BHP w 2005 roku (dowód: zeznania świadka B. G. k-607-609, zaświadczenie k-).

W dniu 31 października 2010 roku rozpoczął pracę o godzinie 6 rano, a zakończyć miał o godzinie 14. T. K. (2) pracował na Wydziale (...) na hali (...), do jego obowiązków należała obsługa dwóch maszyn ciągarskich (...) typu (...) nr fabr. (...) oraz (...). W tym dniu miał wyprodukować według dziennej normy 5.373 kg drutu (...) i 5.380 kg drutu (...). Bębny maszyny są odizolowane siatką od pracownika, siatki te można unieść, jednakże powoduje to zatrzymanie pracy maszyny. W dniu wypadku maszyna miała uszkodzony i niedziałający wyłącznik krańcowy siatki, co skutkowało możliwością dalszej jej pracy przy podniesionych osłonach. Wyłącznik ten został uszkodzony celowo, poprzez przepięcie przewodów w kostce połączeniowej. Pracownik mógł więc posprzątać stanowisko pracy pomimo, iż maszyna nadal pracowała. Uszkodzenie wyłącznika krańcowego ciągarci drutu N(...) Nr (...), którego dokonano przed śmiertelnym wypadkiem T. K. (2), nie powodowało zmiany wydajności maszyny określanej jako stosunek ilości produktu do czasu jego wytworzenia, natomiast uszkodzenie to pozwalało uzyskać dodatkowy czas pracy maszyny, konieczny do osiągnięcia dziennej normy produkcyjnej (dowód: opinia uzupełniająca biegłego M. C. k-482).

T. K. (2) nie zgłaszał przełożonym faktu uszkodzenia wyłącznika krańcowego, ani w dniu wypadku, ani w dniu poprzednim. Przed godziną 13, T. K. (2) rozpoczął sprzątanie maszyny (...) typu (...) nr fabr. (...), używając do tego szczotki na długim trzonku. Na stanowisku pracy była również wyciągnięta z szafki zmiotka odłożona obok pulpitu sterującego. Sprzątanie maszyny podczas jej ruchu i podniesionych osłonach rozpoczął od przestrzeni między bębnami nr 2-4 oraz 4-3, które w chwili wypadku były zamiecione. Następnie T. K. (2) przystąpił do wymiatania pyłu z przesuwni między bębnami 1-2, w przestrzeni między 2-3 bębniem zalegający pył nie został zamieciony. Około godz. 13.00 doszło do wypadku, ubranie poszkodowanego zostało pochwycone przez nawijany drut, skutkiem czego było wciągnięcie pracownika w maszynę. W wyniku obrażeń doznanych, po pochwyteniu przez drut nawijający się na bęben maszyny ciągarskiej, poszkodowany poniósł śmierć. Na miejsce zdarzenia przyszedł niezwłocznie pracujący w pobliżu M. S., który stwierdził, że wszystkie bębny maszyny były ruchu

(w normalnym trybie pracy maszyny) przy podniesionych osłonach, a poszkodowany został wkręcony w maszynę. Świadek wyłączył maszynę za pomocą wyłączników od każdego kłosa i zawiadomił kierownika A. S., który z kolei natychmiast wezwał pogotowie i przekazał wiadomość o zaistniałym wypadku Prezesowi firmy R. C.. Miejsce zdarzenia zostało zabezpieczone do momentu przybycia Prokuratora i Inspektora Pracy. Na maszynie N. (...), na której pracował poszkodowany, na drugim bębnie był zerwany drut.

Przełożonym poszkodowanego w dniu wypadku był W. D., który sprawował bezpośredni nadzór nad sposobem wykonywania pracy przez pracowników. Pracownicy mają obowiązek przed przystąpieniem do pracy sprawdzić stan techniczny i zabezpieczenia maszyny, na której rozpoczynają pracę i ewentualną awarię zgłosić przełożonemu (dowód: zeznania świadków : K. B. (1) k-402v., 403, W. D. k-403, 403v.,404, dokumentacja fotograficzna k-71-74, protokół powypadkowy k-44-49).

W dniu 3 grudnia 2008 roku zespół powypadkowy pozwanego, w osobach: R. K. (2) oraz M. Ł., sporządził protokół powypadkowy, w którym wskazał, iż bezpośrednimi przyczynami wypadku były: -pochwycenie pracownika : za ubranie przez drut nawijany na bęben maszyny;

- wykonywanie czynności (sprzątanie) niezgodnie z przepisami bhp podczas mchu maszyny i podniesionych osłonach
- niebezpieczne zbliżenie się do wirujących elementów maszyny;
- uszkodzony wyłącznik krańcowy osłon.

Nadto komisja uznała, iż pośrednimi przyczynami wypadku były:

- swobodny i niekontrolowany dostęp do zabezpieczeń oraz możliwość manipulowania przy zabezpieczeniach;
- brak procedur związanych z wykonywaniem napraw awarii elektrycznych;
- brak nadzoru nad pracownikami i sposobem wykonywania pracy przez pracowników;
- niewłaściwa organizowanie, przygotowanie i prowadzenie prac przez, bezpośrednich przełożonych pracownika;
- brak instrukcji bhp przy pracy na maszynie ciągarskiej;
- brak aktualnego szkolenia okresowego w dziedzinie bhp;
- dopuszczenie do pracy pracownika na maszynie z niesprawnymi zabezpieczeniami;
- nieskuteczne ochrony mechaniczne i elektroniczne, brak wyznaczenia stref niebezpiecznych z zastopowaniem barier, sygnalizacji dźwiękowej, oświetleniowej;
- brak dostosowania maszyny do minimalnych wymagań bhp;
- niedostateczne oświetlenie, stanowiska pracy;
 - niewłaściwe samowolne zachowanie się pracownika poprzez celowe uszkodzenie wyłącznika krańcowego;
 - wykonywanie czynności bez usunięcia zagrożenia (nie wyłączenie maszyny);
- lekceważenie zagrożenia (dowód: protokół powypadkowy k-44-49).

Bezpośrednią przyczyną wypadku było pochwycenie najprawdopodobniej ubrania T. K. (2) przez obracające się bębny, wciągnięcie poszkodowanego pomiędzy obracający się bęben i obudowę ciągarci w trakcie wykonywania prac czyszczenia przy bębnach we wnętrzu pracującej/uruchomionej maszyny. T. K. (2) przyczynił się do zaistniałego wypadku, albowiem przebywanie we wnętrzu pracującej maszyny stanowi naruszenie przepisu § 60 ust. 1. rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 26 września 1997r., w sprawie ogólnych przepisów

bezpieczeństwa i higieny pracy (Dz. U. z 2003r., Nr 169, poz.1650 z późn. zm.) : „Maszyn będących w ruchu nie wolno naprawiać, czyścić i smarować, z wyjątkiem smarowania za pomocą specjalnych urządzeń określonych w dokumentacji techniczno-ruchowej”. Nadto T. K. (2) widząc, że maszyna mimo podniesionych osłon pozostaje w ruchu, powinien zaprzestać pracy i zgłosić fakt uszkodzenia przełożonym -§ 58 ust. 1 cytowanego rozporządzenia w sprawie przepisów ogólnych bhp. O dostrzeżonych wadach lub uszkodzeniach maszyny pracownik powinien niezwłocznie zawiadomić przełożonego - § 58 ust.2. Maszyny, których uszkodzenie stwierdzono w czasie pracy, powinny być niezwłocznie zatrzymane i wyłączone z zasilania energią. Wznowienie pracy maszyny bez usunięcia uszkodzenia jest niedopuszczalne. T. K. (2) widząc, iż mimo podniesionej osłony, bębny nadal pracują, wyłączył je wyłącznikiem grzybkowym, który znajdował się tuż za nim, po jego prawej stronie lub wyłączył bębny linka bezpieczeństwa. Dodatkowo pracownik miał prawo, w przypadku awarii wyłącznika, do czasu jego naprawy, przerwać prace, powiadamiając o tym bezpośredniego przełożonego i odmówić wykonywania zadań do czasu usunięcia usterki (art. 210 § 1 Kodeksu pracy) (dowód: opinia biegłego M. C. k-414, 415, opinia uzupełniająca k-470,470v., opinia uzupełniająca biegłego M. C. k-482 i 496, opinia Centralnego Instytutu Ochrony Pracy –Państwowego Instytutu Badawczego w W. k-703-706v.).

W dniu wypadku maszyna, na której pracował T. K. (2), ze względu na uszkodzony wyłącznik krańcowy, nie była sprawna. Jak wynika z przeprowadzonej kontroli inspektora PIP, wyłącznik krańcowy był uszkodzony celowo, na skutek ingerencji człowieka. Uszkodzenie to polegało na zmostkowaniu wyłącznika krańcowego i było wykonane ze znajomości sztuki elektrycznej, przy użyciu narzędzi i dodatkowych elementów jak kostka elektryczna. Jak wynika z przeprowadzonej w dniu wypadku kontroli PIP, nie był to jednostkowy przypadek, również na innych trzech maszynach wyłączniki krańcowe osłon bębnow były specjalnie zablokowane drutem. Uszkodzenie wyłącznika krańcowego z technicznego punktu widzenia nie przyczyniło się do zwiększenia wydajności maszyny, mogło jedynie się przyczynić do zwiększenia wydajności pracy pracowników, którzy ją obsługiwali. W takim przypadku, pracownik nie „traci” czasu na zatrzymanie maszyny i jej ponowne uruchomienie przez co może wykonać więcej kg drutu. Zatem taka praktyka traktowana była przez pracowników jako ułatwienie pracy (dowód: zeznania świadka K. B. k-403, opinia biegłego M. C. k-414, 415, opinia W. Z. k-522,523, 529-555, opinia uzupełniająca k-615-650, opinia Centralnego Instytutu Ochrony Pracy –Państwowego Instytutu Badawczego w W. k-703-706v.).

Maszyna nie nadawała się do bezpiecznej pracy, albowiem celowe uszkodzenie wyłącznika krańcowego dyskwalifikuje maszynę jako bezpieczną do pracy. Pozwany nadto nie dostosował maszyny do wymagań minimalnych, za które odpowiedzialny jest pracodawca, a które to wymagania precyzują przepisy rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 30 października 2002 r. w sprawie minimalnych wymagań dotyczących bezpieczeństwa i higieny pracy w zakresie użytkowania maszyn przez pracowników podczas pracy (Dz. U. Nr 191, poz. 1596)

O braku realizacji przez pracodawcę wymagań zawartych w tym rozporządzeniu świadczy:

- brak w aktach sprawy dokumentów potwierdzających dostosowanie maszyny N.(...) do minimalnych wymagań - § 34 rozporządzenia: Maszyny nabyte przed dniem 1 stycznia 2003 r. powinny być, w terminie do dnia 1 stycznia 2006 r., dostosowane do minimalnych wymagań dotyczących maszyn, (...)

- nieprawidłowo wykonane osłony bębnow - inspektor PIP w swoich wnioskach stwierdził, iż osłony bębnow były tak wykonane, że nie zapobiegały dostępowi do strefy niebezpiecznej/zagrożenia ((...)) - § 15 ust. 3 omawianego rozporządzenia nakazuje zaś aby w przypadku wystąpienia ryzyka bezpośredniego kontaktu z ruchomymi częściami maszyn, mogącego powodować wypadki, zastosować osłony lub inne urządzenia ochronne, które zapobiegałyby dostępowi do strefy zagrożenia lub zatrzymywałyby ruch części niebezpiecznych."

- brak wyłącznika awaryjnego i mało czytelna tablica sterownicza, co stanowi naruszenie przepisu § 9 ust.1. - Elementy sterownicze, które mają wpływ na bezpieczeństwo pracowników, powinny być widoczne i możliwe do zidentyfikowania oraz odpowiednio oznakowane.

- brak informacji w instrukcji stanowiskowej obsługi maszyny N. B-5, jakie czynności należy wykonywać przed rozpoczęciem pracy, w trakcie jak również po jej zakończeniu. Zgodnie z § 30 ust. 1. Pracodawca powinien zapewnić

pracownikom dostęp do informacji, w tym pisemnych instrukcji dotyczących użytkowania maszyn, zwanych dalej "instrukcjami".

2. Instrukcje zawierają co najmniej informacje dotyczące bezpieczeństwa i higieny pracy w zakresie:

- 1) warunków użytkowania maszyn;
- 2) występowania możliwych do przewidzenia sytuacji nietypowych;
- 3) praktyki użytkowania maszyn.

3. Instrukcje powinny być zrozumiałe dla pracowników, których dotyczą.

Instrukcje spełniające powyższe wymagania zostały przedstawione dopiero w toku sprawy karnej, podczas kontroli inspektora PIP przedstawiona została zaś zupełnie inna instrukcja, która tych wymagań nie spełniała. Przed zaistnieniem wypadku T. K. (2) pracownicy nie mieli do nich swobodnego dostępu i nie mogli się z nimi zapoznać (dowód: opinia biegłego M. C. k- 415, opinia W. Z. k-522,523, 529-555, opinia uzupełniająca k-615-650, opinia Centralnego Instytutu Ochrony Pracy –Państwowego Instytutu Badawczego w W. k-704-706v.).

Pozwany pracodawca nie podjął żadnych czynności zmierzających do ograniczenia procederu uszkodzenia wyłącznika krańcowego np., poprzez zorganizowanie dodatkowych szkoleń, stosowanie kar dyscyplinarnych za nieprzestrzeganie przepisów bhp, zwiększenie nadzoru bezpośrednich przełożonych itp. Nadto poszkodowany nie posiadał aktualnego okresowego szkolenia w dziedzinie bhp poszkodowanego. Ostatnie zaświadczenie o ukończeniu takiego szkolenia wystawiono we wrześniu 2005 roku, natomiast pracownicy na stanowiskach roboczych powinni odbywać szkolenie okresowe, nie rzadziej niż co 3 lata (rozporządzenie Ministra Gospodarki i Pracy z dnia 27 lipca 2004 r. w sprawie szkolenia w dziedzinie bezpieczeństwa i higieny pracy (Dz. U. Nr 180, poz. 1860): §15.1. Szkolenie okresowe pracowników zatrudnionych na stanowiskach robotniczych przeprowadza się w formie instruktażu, nie rzadziej niż raz na 3 lata, a na stanowiskach robotniczych, na których występują szczególnie duże zagrożenia dla bezpieczeństwa lub zdrowia pracowników, nie rzadziej niż raz w roku);

- brak w aktach sprawy informacji o odbyciu szkolenia wstępnego -rozporządzenie Ministra Gospodarki i Pracy z dnia 27 lipca 2004 r. w sprawie szkolenia w dziedzinie bezpieczeństwa i higieny pracy (Dz. U. Nr 180, poz. 1860): §2.1. Pracodawca zapewnia pracownikowi odbycie, odpowiedniego do rodzaju wykonywanej pracy, szkolenia, w tym przekazanie mu informacji i instrukcji dotyczących zajmowanego stanowiska pracy lub wykonywanej pracy. Brak karty szkolenia wstępnego w dziedzinie bezpieczeństwa i higieny pracy wg Załącznika 2 ww. rozporządzenia;

- brak prawidłowo przeprowadzonego instruktażu stanowiskowego, który zgodnie z pkt. II załącznika nr 1 do rozporządzenia Ministra Gospodarki i Pracy z dnia 27 lipca 2004 r. w sprawie szkolenia w dziedzinie bezpieczeństwa i higieny pracy (Dz. U. Nr 180, poz. 1860 z późn. zm.) powinien odbywać się minimum 8 godzin. Ponadto zgodnie z cytowanym rozporządzeniem instruktaż stanowiskowy przeprowadza się przed przystąpieniem do pracy na określonym stanowisku, a nie w trakcie szkolenia okresowego, w czasie którego nie przewiduje się przeprowadzania instruktażu stanowiskowego. Brak jest dokumentu potwierdzającego odbycie instruktażu stanowiskowego przed przystąpieniem do pracy.
- brak ewidencji zgłoszeń i napraw awarii oraz przestoju maszyn;
- brak harmonogramu kontroli maszyn - Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 26 września 1997r., w sprawie ogólnych przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy (Dz. U. z 2003r., Nr 169, poz. 1650): §40 ust.1. Pracodawca jest obowiązany zapewnić systematyczne kontrole stanu bezpieczeństwa i higieny pracy ze szczególnym uwzględnieniem organizacji procesów pracy, stanu technicznego maszyn i innych urządzeń technicznych oraz ustalić sposoby rejestracji nieprawidłowości i metody ich usuwania. Takie wytyczne wyszczególnione są również w zakresie obowiązków W. D. (K - 175 akt sygn. 542/09) pkt 10 - prowadzenie

książki raportów zmianowych oraz książki przeglądów i remontów urządzeń oraz pkt 16 - opracowywanie harmonogramów przeglądów i remontów podległych urządzeń.

- brak dokumentów potwierdzających przeprowadzoną ocenę ryzyka przy pracy na ciągarce N. B-5. Obowiązek oceny ryzyka zawodowego nałożony został na pracodawcę przepisem art. 226 Kodeksu pracy, zgodnie z którym pracodawca ocenia i dokumentuje ryzyko zawodowe związane z wykonywaną pracą oraz stosuje niezbędne środki profilaktyczne zmniejszające ryzyko. Dodatkowo ma on obowiązek informować pracowników o ryzyku zawodowym, które wiąże się z wykonywaną pracą, oraz o zasadach ochrony przed zagrożeniami. Prawidłowo przeprowadzona ocena ryzyka zawodowego i przekazana pracownikowi informacja z dużym prawdopodobieństwem zapobiegłaby wypadkowi, gdyż jako czynnik ryzyka powinna być wykazana między innymi możliwość wciągnięcia pracownika przez maszynę w przypadku niezadziałania wyłącznika i udzielona wyraźna informacja o zakazie pracy przy maszynie będącej w ruchu.

podrobienie podpisu Pana T. K. (2) na karcie „Okresowa kontrola znajomości przepisów i instrukcji” - na stanowisku N. (...) (dowód: opinia biegłego M. C. k- 415, opinia W. Z. k-522,523, 529-555, opinia uzupełniająca k-615-650, opinia Centralnego Instytutu Ochrony Pracy –Państwowego Instytutu Badawczego w W. k-704-706v.).

W związku z tym zdarzeniem pracownicy pozwanej spółki tj. A. S. i W. D. zostali skazani za przestępstwa z art. 220 § 1 kk w zw. z art. 155 kk w zw. z art. 11 § 2 kk

- A. S. za to, że w dniu 31 października 2008r. w R., pełniąc funkcję kierownika Wydziału (...)w (...) S.A. w R. i będąc odpowiedzialnym za bezpieczeństwo i higienę pracy, nie dopełnił obowiązków w zakresie nadzoru nad stanem techniczny urządzeń podległego Wydziału, dopuszczając do pracy ciągarce m-ki „N. (...)” nr (...) z uszkodzonym wyłącznikiem krańcowym pozwalającym na uruchomienie urządzenia przy otwartej osłonie zabezpieczającej, a nadto nie zapewnił opracowania prawidłowej instrukcji obsługi urządzenia i oceny ryzyka stanowiska pracy na tymże urządzeniu, czym naraził pracownika na bezpośrednie niebezpieczeństwo utraty życia albo ciężkiego uszczerbku na zdrowiu, przy czym w wyniku zaistniałego wypadku przy pracy T. K. (2) pracujący na w/w urządzeniu, w wyniku wciągnięcia go przez maszynę, doznał ciężkich obrażeń ciała i zmarł na miejscu zdarzenia, tj. o czyn z art. 220 § 1 kk w zw. z art. 155 kk w zw. z art. 11 § 2 kk,

- W. D. za to, że:

1. w dniu 31 października 2008r. w R., pełniąc funkcję mistrza zmianowego Wydziału (...) w (...) S.A. w R. i będąc odpowiedzialnym za bezpieczeństwo i higienę pracy, nie dopełnił obowiązków w zakresie nadzoru nad sposobem wykonywania pracy, dopuszczając do pracy ciągarce m-ki „N. (...)” nr (...) z uszkodzonym wyłącznikiem krańcowym pozwalającym na uruchomienie urządzenia przy otwartej osłonie zabezpieczającej bębny, a nadto nie przeprowadził prawidłowego szkolenia z zakresu obsługi urządzenia i znajomości przepisów bhp pracownika T. K. (2) na niebezpieczeństwo utraty życia lub ciężkiego uszczerbku na zdrowiu, przy czym w wyniku zaistniałego wypadku przy pracy T. K. (2) pracujący na w/w urządzeniu, w wyniku wciągnięcia go przez maszynę, doznał ciężkich obrażeń ciała i zmarł na miejscu zdarzenia, tj. o czyn z art. 220 § 1 kk w zw. z art. 155 kk w zw. z art. 11 § 2 kk,

2, w nieustalonym miesiącu 2008r. w R., pełniąc funkcję mistrza zmianowego Wydziału (...) (...) S.A. w R. i będąc zobowiązany do okresowego szkolenia podległych pracowników, podrobił w celu użycia za autentyczne podpisy T. K. (2) na karcie „okresowa kontrola znajomości przepisów i instrukcji” w rubrykach określonymi datami: 8 stycznia, 10 stycznia i 9 lipca 2008r., poświadczając nieprawdę, co do przeprowadzonego szkolenia z zakresu przepisów bhp, tj. o czyn z art. 270 § 1 kk w zw. z art. 271 § 1 kk w zw. z art. 11 § 2 kk (dowód: wyrok SR w Radomsku z dnia 11.12.2009r. sygn. akt II K 542/09).

Powódka T. K. (1) była żoną zmarłego T. K. (2), w związku małżeńskim pozostawali od 15.06.1972 roku (okoliczność niesporna). Powódka i jej zmarły mąż byli zgodnym małżeństwem. Przez cały okres małżeństwa żyli i mieszkali razem, byli ze sobą bardzo związani, mieli dwie córki, obecnie już dorosłe, Prowadzili wspólnie gospodarstwo rolne położone w A. o powierzchni 4,95 ha, które pięć lat przed śmiercią T. K. (2), przekazali córce B. S.. Powódka po śmierci męża

przyjmuje leki uspakajające oraz preparaty ziołowe. T. K. (1) ponosi koszty utrzymania domu w postaci zakupu opału -2.500 złotych rocznie, opłaty za wodę-40 złotych kwartalnie. Powódka wydaje miesięcznie 300 złotych na żywność oraz 300 złotych na zakup papierosów (dowód: zeznania powódek: I. K. k-741, B. S. k-741,741v.zeznania powódki T. K. (1) k-740v.). Powódka otrzymywała od 2005r. świadczenie przedemerytalne w kwocie 508 złotych miesięcznie, a od dnia 24.09.2008r. emeryturę. Wysokość tych świadczeń wynosiła około 700 zł (netto) miesięcznie.

Po śmierci męża powódce przyznano rentę rodzinną w wysokości 1,342,24złoty, a od 01.03.2009r. w wysokości 1.425złoty (dowód: decyzje ZUS z dnia 26.01.2009r. oraz z dnia 01.03.2009r.k-687-690).

Pozwany został wezwany do zapłaty kwot dochodzonych pozwem, z wyjątkiem kosztów pogrzebu, jednakże nie wypłacił na rzecz powódki żadnej kwoty (dowód:. wezwanie do zapłaty z dnia 12 kwietnia 2010r. k-21,pismo pozwanego z dnia 27 kwietnia 2010r.k-22).

Powódka poniosła koszty pogrzebu w łącznej kwocie 16.440zł, z tego:

- 3.600zł - przygotowanie pogrzebu i ceremonię pogrzebową,
- 555zł - odzież dla zmarłego,
- 165zł - odzież żałobna powódki,
- 1.150zł (880zł + 270zł) - poczęstunek po pogrzebie dla bliskich i wynajem sali,

- 10.500zł - nagrobek.

Koszty te odpowiadają wydatkom zwyczajowo ponoszonym w takich sytuacjach w środowisku zmarłego (dowód zeznanie świadków: W. O. k-456v., zeznania powódki T. K. (1) k-740v.).

ZUS wypłacił powódce T. K. (1) jednorazowe odszkodowani w kwocie 48.439,00 złotych (dowód: decyzja ZUS k-23).

Powódkę pobrała po śmierci męża rentę rodzinną w wysokości: od dnia 31.10.2008 roku do dnia 31.10.2008 roku-51,76 złotych; od dnia 1.11.2008 roku do dnia 28.02.2009 roku -1.604,66 złotych; od dnia 1.03.2009 roku do dnia 20.02.2010 roku-1.702,54 złote;- od dnia 1.03.2010 roku do dnia 28.02.2011 roku-1.781,20 złotych; - od dnia1.03.2011 roku do dnia 29.02.2012 roku-1.836,42 złote; od dnia 1.03.2012 roku do dnia31.12.2012 roku-1.907,42 złote (dowód: pismo ZUS k-753).

Powódka T. K. (1) od dnia 31.10.2008 roku uzyskiwałaby emeryturę wysokości- od 31.10.2008 roku-668,82 złote, od 1.03.2009 roku-709,62 złote; od1.03.2010 roku-742,40 złotych;- od 1.03.2011 roku-765,41 złotych; od 1.03.2012 roku-836,41 złotych (dowód: pismo ZUS k-762).

Hipotetyczne dochody netto powódki T. K. (1) w okresie od 1 listopada 2008 roku do 31 stycznia 2013 roku są niższe niż dochody uzyskiwane z renty rodzinnej. W miesiącu styczniu 2013 roku otrzymywana renta rodzinna przewyższa hipotetyczne dochody o 383.66 zł, a za cały okres renta rodzinna jest wyższa o 17.481,25 zł. **Zatem powódka nie poniosła uszczerbku w dochodach w okresie od 1 listopada 2008 roku do 31 stycznia 2013 roku** (dowód: opinia biegłego w dziedzinie rachunkowości J. C. k-770,771). Powódka **nie poniosła uszczerbku w dochodach w okresie od 1 listopada 2008 roku do 31 stycznia 2013 roku, także przy uwzględnieniu wynagrodzenia pracowników pozwanego zatrudnionych na tym samym stanowisku, na którym zatrudniony był T. K. (2) oraz zblizonym stażu pracy**(dowód: opinia uzupełniająca biegłego w dziedzinie rachunkowości J. C. k-947-952).

Powódka I. K. ma obecnie 40 lat, nie mieszkała z rodzicami, jest rozwiedziona. Ojciec pomagał jej w opiece nad córką, wspierał ją finansowo i psychicznie, wiedział i jej kłopotach małżeńskich. T. K. (1) pobrała kredyt w kwocie 23.000 złotych, które to pieniądze przekazała powódce, ta zaś

przeznaczyła je na remont mieszkania i wyposażenie córki do szkoły. I. K. pobiera wynagrodzenie w kwocie 1.500 złotych netto miesięcznie oraz alimenty na córkę w kwocie 320 złotych miesięcznie (dowód zeznania powódki k-741, zeznania T. K. (1) k-740v.).

Powódka B. S. ma obecnie 41 lat i jest z zawodu sprzedawcą. Mieszka wspólnie z matką, choć prowadzi oddzielne gospodarstwa domowe. Prowadzi wspólnie z mężem gospodarstwo rolne przejęte od rodziców, posiadają żywy inwentarz m.in. świnie. Powódka pracuje zawodowo na 1/5 etatu jako sprzedawca i zarabia około 250 złotych netto miesięcznie. Mąż powódki obecnie nie pracuje zawodowo, wcześniej pracował w zakładzie naprawczym, jako mechanik od 8 rano do 17, więc ojciec powódki pomagał jej w pracach w gospodarstwie: jeździł ciągnikiem, pracował przy żniwach i wykopkach. Po śmierci T. K. (2) mąż powódki zrezygnował z pracy zawodowej, ponieważ musiał przejąć większość prac w gospodarstwie rolnym. Roczny dochód z gospodarstwa wynosi około 6.000 złotych. Powódka odczuwa brak ojca, z którym była silnie związana emocjonalnie, widywała się z nim codziennie. Ojciec wspierał ją finansowo. Powódka wspólnie z matką ponosi koszty utrzymania domu, na które składają się : koszt zakupu węgla-6.000 złotych rocznie, opłata za energię elektryczną -250 złotych miesięcznie, gaz-50 złotych miesięcznie, opłata zawode-70-80 złotych kwartalnie. Powódka ponosi powyższe koszty w połowie (dowód: zeznania powódki B. S. k-741,741v., zeznania T. K. (1) k-740v.).

Sąd Okręgowy dokonał następującej oceny zebranego w sprawie materiału dowodowego i zważył, co następuje:

powództwa zasługują na uwzględnienie w części.

Przystępując do oceny zasadności roszczenia powoda stwierdzić należy, iż odpowiedzialność pozwanej Spółki Akcyjnej strona powodowa wywodzi z przepisu art. 435§ 1 k.c., statuującego zasadę odpowiedzialności na zasadzie ryzyka, zgodnie z którym prowadzący na własny rachunek przedsiębiorstwo lub zakład wprawiany w ruch za pomocą sił przyrody (pary, gazu, elektryczności, paliw płynnych itp.) ponosi odpowiedzialność za szkodę na osobie lub mieniu, wyrządzoną komukolwiek przez ruch przedsiębiorstwa lub zakładu, chyba że szkoda nastąpiła wskutek siły wyższej albo wyłącznie z winy poszkodowanego lub osoby trzeciej, za którą nie ponosi odpowiedzialności. Ocena, czy przedsiębiorstwo należy do kategorii wskazywanej w art.435 k.c., musi być dokonywana in casu z uwzględnieniem faktycznego znaczenia określonych technologii w działalności przedsiębiorstwa oraz na podstawie ustalenia, czy możliwe byłoby osiągnięcie zakładanych celów produkcyjnych bez użycia sił przyrody. Konstrukcja odpowiedzialności na zasadzie ryzyka oparta jest na założeniu, że samo funkcjonowanie zakładu wprawianego w ruch za pomocą sił przyrody stwarza niebezpieczeństwo wyrządzenia szkody na osobie lub mieniu, niezależnie od działania lub zaniechania prowadzącego taki zakład (tak też Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 19.06.2001 II UKN 424/00 opubl: Orzecznictwo Sądu Najwyższego Izba Administracyjna, Pracy i Ubezpieczeń Społecznych rok 2003, Nr 6, poz. 155, w którym stwierdził, iż odpowiedzialność na zasadzie ryzyka (art. 435 § 1 KC) oparta jest na założeniu, że samo funkcjonowanie zakładu wprawianego w ruch za pomocą sił przyrody stwarza niebezpieczeństwo wyrządzenia szkody, niezależnie od działania lub zaniechania prowadzącego taki zakład). Przesłankami odpowiedzialności, co do których ciężar dowodu obciąża poszkodowanego, są następujące: ruch przedsiębiorstwa, szkoda oraz związek przyczynowy pomiędzy ruchem a szkodą. Poszkodowany nie musi natomiast wykazywać konkretnej przyczyny powodującej szkodę. Odpowiedzialność z art. 435 k.c. powstaje bez względu na winę (w znaczeniu subiektywnym) prowadzącego przedsiębiorstwo, jak również bez względu na to, czy szkoda nastąpiła w warunkach zachowania bezprawnego. Zob. też wyr. SN z 12.12.2008 r. (II CSK 367/08, Legalis). Dla powstania odpowiedzialności z art. 435 k.c. niezbędnym jest jednak wykazanie wystąpienie związku przyczynowego pomiędzy ruchem przedsiębiorstwa a szkodą o charakterze *conditio sine qua non*.

Odnosząc powyższe rozważania do charakteru i specyfiki pracy pozwanego Przedsiębiorstwa, który swój cel realizował za pomocą dość licznych zasobów maszynowych, stwierdzić należy, iż niewątpliwie należy je zaliczyć do kategorii przedsiębiorstw określonych w przepisie art.435 k.c., która to okoliczność nie była sporna w przedmiotowej sprawie.

Przystępując do oceny odpowiedzialności pozwanego stwierdzić należy, iż ponosi on pełną odpowiedzialność za wyrządzona powodowi szkodę, albowiem nie wykazał istnienie jakiegokolwiek przesłanki egzoneracyjnej.

W świetle przeprowadzonego przez sąd postępowania dowodowego, nie budzi wątpliwości fakt, iż bezpośrednią przyczyną wypadku przy pracy, jakiemu w dniu 31.10.2008 roku, uległ T. K. (2) było: było pochwycenie najprawdopodobniej ubrania T. K. (2) przez obracające się bębny, wciągnięcie poszkodowanego pomiędzy obracający się bęben i obudowę ciągnarki w trakcie wykonywania prac czyszczenia przy bębnach we wnętrzu pracującej/uruchomionej maszyny. Sąd uznał przy tym, wbrew stanowisku biegłego W. Z., iż T. K. (2) przyczynił się do zaistniałego wypadku, albowiem przebywanie we wnętrzu pracującej maszyny stanowi naruszenie przepisu § 60 ust. 1. rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 26 września 1997r., w sprawie ogólnych przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy (Dz. U. z 2003r., Nr 169, poz.1650 z późn. zm.) : „Maszyn będących w ruchu nie wolno naprawiać, czyścić i smarować, z wyjątkiem smarowania za pomocą specjalnych urządzeń określonych w dokumentacji techniczno-ruchowej”. Nadto T. K. (2) widząc, że maszyna mimo podniesionych osłon pozostaje w ruchu, powinien zaprzestać pracy i zgłosić fakt uszkodzenia przełożonym - § 58 ust. 1 cytowanego rozporządzenia w sprawie przepisów ogólnych bhp. O dostrzeżonych wadach lub uszkodzeniach maszyny pracownik powinien niezwłocznie zawiadomić przełożonego - § 58 ust.2. Maszyny, których uszkodzenie stwierdzono w czasie pracy, powinny być niezwłocznie zatrzymane i wyłączone z zasilania energią. Wznowienie pracy maszyny bez usunięcia uszkodzenia jest niedopuszczalne. T. K. (2) widząc, iż mimo podniesionej osłony, bębny nadal pracują , wyłączyć je wyłącznikiem grzybkowym, który znajdował się tuż za nim, po jego prawej stronie lub wyłączyć bębny linka bezpieczeństwa. Dodatkowo pracownik miał prawo, w przypadku awarii wyłącznika, do czasu jego naprawy, przerwać prace, powiadamiając o tym bezpośredniego przełożonego i odmówić wykonywania zadań do czasu usunięcia usterki (art. 210 § 1 Kodeksu pracy). Wskazać przy tym należy, iż artykuł 362 KC stosuje się również do roszczeń najbliższych członków rodziny zmarłego, dochodzonych na podstawie art. 446 § 3 KC (tak Wyrok Sądu Najwyższego - Izba Cywilna z 2012-07-12, I CSK 660/11, Opubl: Legalis, Wyrok Sądu Najwyższego - Izba Cywilna z 2008-11-19, III CSK 154/08, Opubl: Legalis). W ocenie Sądu przyczynienie poszkodowanego należy ocenić na 30 %, przy czym sąd uznał, iż nie prowadzi ono obniżenia zasądzonych od pozwanego kwot. Wszak przyczynienie się poszkodowanego do powstania szkody jest warunkiem zastosowania art. 362 k.c., ale nie przesądza automatycznie ani o obniżeniu odszkodowania w ogóle, ani o stopniu jego obniżenia. Zmniejszenie odszkodowania następuje "stosownie do okoliczności, a zwłaszcza do stopnia winy obu stron". W każdej sprawie, w której postawiono zarzut przyczynienia się poszkodowanego i sąd przyczynienie takie stwierdził, jest wymagana konkretna, zindywidualizowana ocena pod kątem potrzeby i skali obniżenia należnego odszkodowania. Nie ma zatem znaku równości pomiędzy stopniem przyczynienia się, a stopniem obniżenia odszkodowania, chociaż nie jest też wykluczone, że w konkretnych okolicznościach sprawy zmniejszenie odszkodowania nastąpi w takim samym stopniu, w jakim poszkodowany przyczynił się do szkody. W tej ostatniej sytuacji istotne jest, aby nie nastąpiło to automatycznie, lecz w wyniku oceny wszystkich okoliczności sprawy (tak wyrok Sądu Najwyższego z dnia 29 października 2008 r. IV CSK 243/08, LEX nr 590267). Wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi - I Wydział Cywilny z 2013-09-17, I ACa 401/13, Opubl: www.orzeczenia.ms.gov.pl). Podobne stanowisko zajął Sąd Apelacyjny w Gdańsku wskazując, iż przy ocenie stopnia, w jakim należy zmniejszyć obowiązek naprawienia szkody, należy brać pod uwagę podstawę odpowiedzialności sprawcy szkody, stopień winy obu stron, niemożność przypisania winy poszkodowanemu, szczególne okoliczności danego wypadku, takie jak przebieg wypadku, rozmiar i waga uchybień po stronie poszkodowanego, specyficzne cechy osobiste poszkodowanego, stopień rozeznania w zasadach prawidłowego poruszania się po drogach, skutki wypadku. Do przesłanek wskazanych powyżej nie można jednak zaliczać

ewentualnego zawinienia rodziców. Takie stanowisko jest sprzeczne z art. 362 KC, który dotyczy wyłącznie zachowania się poszkodowanego, a nie innych osób (Wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku - V Wydział Cywilny z 2013-08-20, V ACa 386/13, Opubl: www.orzeczenia.ms.gov.pl). Wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie - VI Wydział Cywilny z 2012-09-27, VI ACa 503/12 , Opubl: www.orzeczenia.ms.gov.pl). Mając na uwadze powyższe stanowisko, Sąd doszedł do przekonania, iż fakt zaistnienia szeregu uchybień po stronie pozwanego w zakresie organizacji stanowiska pracy poszkodowanego pracownika, brak jego przeszkolenia, winny przemawiać za odstąpieniem od miarkowania należnych powódkom kwot. Wszak w świetle przeprowadzonego postępowania dowodowego nie budzi wątpliwości fakt, iż pozwany pracodawca nie przedstawił dokumentów potwierdzających dostosowanie maszyny N. (...) do minimalnych wymagań - § 34 rozporządzenia: Maszyny nabyte przed dniem 1 stycznia 2003 r. powinny być, w terminie do dnia 1 stycznia 2006 r., dostosowane do minimalnych wymagań dotyczących maszyn, (...), tolerował nieprawidłowo wykonane osłony bębnowe oraz brak wyłącznika awaryjnego i mało czytelną tablicę sterowniczą, co stanowi naruszenie przepisu § 9 ust.1. - Elementy sterownicze, które mają wpływ na bezpieczeństwo pracowników, powinny być widoczne i możliwe do zidentyfikowania oraz odpowiednio oznakowane. Brak było także informacji w instrukcji stanowiskowej obsługi maszyny N. (...), jakie czynności należy wykonywać przed rozpoczęciem pracy, w trakcie jak również po jej zakończeniu. Zgodnie z § 30 ust. 1. Pracodawca powinien zapewnić pracownikom dostęp do informacji, w tym pisemnych instrukcji dotyczących użytkowania maszyn, zwanych dalej "instrukcjami".

2. Instrukcje zawierają co najmniej informacje dotyczące bezpieczeństwa i higieny pracy w zakresie:

- 4) warunków użytkowania maszyn;
- 5) występowania możliwych do przewidzenia sytuacji nietypowych;
- 6) praktyki użytkowania maszyn.

3. Instrukcje powinny być zrozumiałe dla pracowników, których dotyczą.

Instrukcje spełniające powyższe wymagania zostały przedstawione dopiero w toku sprawy karnej, podczas kontroli inspektora PIP przedstawiona została zaś zupełnie inna instrukcja, która tych wymagań nie spełniała. Przed zaistnieniem wypadku T. K. (2) pracownicy nie mieli do nich swobodnego dostępu i nie mogli się z nimi zapoznać. Pozwany pracodawca nie podjął żadnych czynności zmierzających do ograniczenia procederu uszkodzenia wyłącznika krańcowego np., poprzez zorganizowanie dodatkowych szkoleń, stosowanie kar dyscyplinarnych za nieprzestrzeganie przepisów bhp, zwiększenie nadzoru bezpośrednich przełożonych itp. Nadto poszkodowany nie posiadał aktualnego okresowego szkolenia w dziedzinie bhp poszkodowanego. Ostatnie zaświadczenie o ukończeniu takiego szkolenia wystawiono we wrześniu 2005 roku, natomiast pracownicy na stanowiskach roboczych powinni odbywać szkolenie okresowe, nie rzadziej niż co 3 lata (rozporządzenie Ministra Gospodarki i Pracy z dnia 27 lipca 2004 r. w sprawie szkolenia w dziedzinie bezpieczeństwa i higieny pracy (Dz. U. Nr 180, poz. 1860): §15.1. Szkolenie okresowe pracowników zatrudnionych na stanowiskach robotniczych przeprowadza się w formie instruktażu, nie rzadziej niż raz na 3 lata, a na stanowiskach robotniczych, na których występują szczególnie duże zagrożenia dla bezpieczeństwa lub zdrowia pracowników, nie rzadziej niż raz w roku);

- brak w aktach sprawy informacji o odbyciu szkolenia wstępnego -rozporządzenie Ministra Gospodarki i Pracy z dnia 27 lipca 2004 r. w sprawie szkolenia w dziedzinie bezpieczeństwa i higieny pracy (Dz. U. Nr 180, poz. 1860): §2.1. Pracodawca zapewnia pracownikowi odbycie, odpowiedniego do rodzaju wykonywanej pracy, szkolenia, w tym przekazanie mu informacji i instrukcji dotyczących zajmowanego stanowiska pracy lub wykonywanej pracy. Brak karty szkolenia wstępnego w dziedzinie bezpieczeństwa i higieny pracy wg Załącznika 2 ww. rozporządzenia;

- brak prawidłowo przeprowadzonego instruktażu stanowiskowego, który zgodnie z pkt. II załącznika nr 1 do rozporządzenia Ministra Gospodarki i Pracy z dnia 27 lipca 2004 r. w sprawie szkolenia w dziedzinie bezpieczeństwa i higieny pracy (Dz. U. Nr 180, poz. 1860 z późn. zm.) powinien odbywać się minimum 8 godzin. Ponadto zgodnie z cytowanym rozporządzeniem instruktaż stanowiskowy przeprowadza się przed przystąpieniem do pracy na określonym stanowisku, a nie w trakcie szkolenia okresowego, w czasie którego nie przewiduje się przeprowadzania instruktażu stanowiskowego. Brak jest dokumentu potwierdzającego odbycie instruktażu stanowiskowego przed przystąpieniem do pracy.
- brak ewidencji zgłoszeń i napraw awarii oraz przestoju maszyn;
- brak harmonogramu kontroli maszyn - Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 26 września 1997r., w sprawie ogólnych przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy (Dz. U. z 2003r., Nr 169, poz. 1650): §40 ust.1. Pracodawca jest obowiązany zapewnić systematyczne kontrole stanu bezpieczeństwa i higieny pracy ze szczególnym uwzględnieniem organizacji procesów pracy, stanu technicznego maszyn i innych urządzeń technicznych oraz ustalić sposoby rejestracji nieprawidłowości i metody ich usuwania. Takie wytyczne wyszczególnione są również w zakresie obowiązków W. D. (K - 175 akt sygn. 542/09) pkt 10 - prowadzenie książki raportów zmianowych oraz książki przeglądów i remontów urządzeń oraz pkt 16 - opracowywanie harmonogramów przeglądów i remontów podległych urządzeń.
- brak dokumentów potwierdzających przeprowadzoną ocenę ryzyka przy pracy na ciągarce N. B-5. Obowiązek oceny ryzyka zawodowego nałożony został na pracodawcę przepisem art. 226 Kodeksu pracy, zgodnie z którym pracodawca ocenia i dokumentuje ryzyko zawodowe związane z wykonywaną pracą oraz stosuje niezbędne środki profilaktyczne zmniejszające ryzyko. Dodatkowo ma on obowiązek informować pracowników o ryzyku zawodowym, które wiąże się z wykonywaną pracą, oraz o zasadach ochrony przed zagrożeniami. Prawidłowo przeprowadzona ocena ryzyka zawodowego i przekazana pracownikowi informacja z dużym prawdopodobieństwem zapobiegłaby wypadkowi, gdyż jako czynnik ryzyka powinna być wykazana między innymi możliwość wciągnięcia pracownika przez maszynę w przypadku niezadziałania wyłącznika i udzielona wyraźna informacja o zakazie pracy przy maszynie będącej w ruchu.

podrobienie podpisu Pana T. K. (2) na karcie „Okresowa kontrola znajomości przepisów i instrukcji” - na stanowisku N.(...).

Dla oceny odpowiedzialności pozwanego istotne znaczenie ma fakt skazania pracowników pozwanej spółki tj. A. S. oraz W. D. zostali skazani za przestępstwa z art. 220 § 1 kk w zw. z art. 155 kk w zw. z art. 11 § 2 kk. Wszystkie te okoliczności, jak również fakt wieloletniej, nienagannej pracy T. K. (2) dla pozwanego oraz tragiczny skutek wypadku skutkują przyjęciem odpowiedzialności pozwanego za skutki wypadku przy pracy zaistniałego w dniu 31.10.2008 roku, z pominięciem miarkowania należnych powódkom kwot.

Przystępując do oceny zasadności zgłoszonych przez powódki roszczeń wskazać należy, iż w przypadku doznania szkody przez pracownika na skutek wypadku przy pracy, jak również w razie jego śmierci, rodzina pracownika może domagać się przede wszystkim świadczenia z ustawy z dnia 30.10.2002 roku o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych, a po ich uzyskaniu, tak jak to ma miejsce w niniejszym przypadku, może wystąpić o zadośćuczynienia na podstawie art. 446&4 k.c. Przyznanie powyższego zadośćuczynienia pieniężnego ma na celu zrehabilitować krzywdę za naruszenie prawa do życia w rodzinie i ból spowodowany utratą najbliższej osoby (wyrok SA w Lublinie z dnia 7 lipca 2009 r., II AKa 44/09, LEX nr 523973). Naruszenie prawa do życia w rodzinie stanowi dalece większą dolegliwość psychiczną dla członka rodziny zmarłego niż w przypadku innych dóbr, a jej skutki rozciągają się na całe życie osób bliskich. W przypadku, gdy uprawniony z art. 446 § 4 k.c. stał się osobą samotną, a z uwagi na wiek nie może już założyć rodziny, utrata osoby bliskiej ma zawsze charakter nieodwracalny (wyrok SA w Łodzi z dnia 14 kwietnia 2010 r., I ACa 178/10, niepubl.). Uprawnionymi do żądania kompensaty są wyłącznie członkowie rodziny zmarłego, przy czym muszą być to najbliżsi członkowie tej rodziny. Jest to węższy krąg podmiotów niż osoby bliskie, bo ograniczony do członków rodziny, do których powódki

niewątpliwie należą. Roszczenie najbliższych członków rodziny zmarłego o przyznanie stosownego zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę na podstawie art. 446 § 4 k.c., zmierza do zaspokojenia szkody niematerialnej, nie jest zależne od pogorszenia sytuacji życiowej osoby bliskiej w wyniku śmierci bezpośrednio poszkodowanego, lecz ma na celu złagodzenie cierpienia psychicznego wywołanego śmiercią osoby najbliższej i pomoc w dostosowaniu się do zmienionej sytuacji życiowej (wyrok Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z dnia 7 stycznia 2014 r., I ACa 1093/13, LEX nr 1416229). Na rozmiar krzywdy, o której mowa w art. 446 § 4 k.c., mają wpływ przede wszystkim: wstrząs psychiczny i cierpienia moralne wywołane śmiercią osoby bliskiej, poczucie osamotnienia i pustki po jej śmierci, rodzaj i intensywność więzi łączącej pokrzywdzonego ze zmarłym, rola w rodzinie pełniona przez osobę zmarłą, wystąpienie zaburzeń będących skutkiem śmierci osoby bliskiej, wiek pokrzywdzonego i jego zdolność do zaakceptowania nowej rzeczywistości oraz umiejętność odnalezienia się w niej (wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 13 grudnia 2013 r. I ACa 597/13, LEX nr 1409090). Podobne stanowisko zajął Sąd Apelacyjny w Łodzi wskazując, iż szacując wysokość zadośćuczynienia dochodzonego na podstawie art. 446 § 4 k.c. należy pamiętać, że na rozmiar krzywdy wywołanej śmiercią osoby najbliższej wpływ ma nie tylko dramatyzm doznań, ale również poczucie osamotnienia i pustki, cierpienia moralne, wstrząs psychiczny wywołany śmiercią, intensywność oraz rodzaj więzi ze zmarłym, wystąpienie zaburzeń będących skutkiem tego odejścia, tj. nerwicy czy depresji, roli w rodzinie pełnionej przez osobę zmarłą, jak też stopień w jakim pośrednio poszkodowany będzie umiał się znaleźć w nowej rzeczywistości oraz zdolności jej zaakceptowania, leczenie doznanej traumy i wiek poszkodowanego (wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 29 listopada 2013 r. I ACa 1373/12, LEX nr 1416091). Odnosząc powyższe rozważania do ustaleń poczynionych przez Sąd w niniejszej sprawie stwierdzić należy, iż śmierć T. K. (2) była dla powódek zdarzeniem tragicznym i niewątpliwie zmieniła ich życie. Poszkodowany był dobrym mężem i ojcem, stanowił wsparcie dla rodziny, zarówno psychiczne, jak i finansowe. Zarówno żona, jak i córki były z nim silnie emocjonalnie związane, jego śmierć wywołała niewątpliwie u powódek poczucie pustki i osamotnienia. Uczucia te są szczególnie głębokie u T. K. (1), która spędziła z mężem ponad 30 lat, będąc zgodnym małżeństwem.

Dlatego też, mając na uwadze powyższe okoliczności, Sąd uznał, iż należne powódce T. K. (1) zadośćuczynienie winno wynosić 70.000 złotych, przy czym kwotę tę należało pomniejszyć o wysokość wypłaconego powódce przez ZUS jednorazowego odszkodowania w wysokości 48.439,00 złotych. Stąd Sąd zasądził od pozwanego (...) S.A. z siedzibą w R. na rzecz powódki T. K. (1) tytułem zadośćuczynienia kwotę 21.561,00 złotych wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 1 maja 2010 roku do dnia zapłaty i oddalił powództwo o zadośćuczynienie w pozostałej części jako wygórowane.

Kierując się wskazanymi powyżej przesłankami, Sąd uznał, iż należne powódkom: B. S. oraz I. K. zadośćuczynienie winno wynosić 50.000 złotych. Córki poszkodowanego są już osobami dorosłymi, ukształtowanymi, samodzielnymi, posiadają własne rodziny i dochody i niewątpliwie nie wymagały już takiej pieczy ze strony ojca, jak małoletnie dzieci, które uzależnione są od rodziców emocjonalnie i finansowo. Stąd Sąd zasądził od pozwanego (...) S.A. z siedzibą w R. na rzecz powódki B. S. tytułem zadośćuczynienia kwotę 50.000,00 złotych wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 1 maja 2010 roku do dnia zapłaty i oddalił powództwo B. S. w pozostałej części jako nieuzasadnione. Nadto Sąd zasądził od pozwanego (...) S.A. z siedzibą w R. na rzecz powódki I. K. tytułem zadośćuczynienia kwotę 50.000,00 złotych wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 1 maja 2010 roku do dnia zapłaty i oddalił powództwo I. K. w pozostałej części jako niezasadne. Powyższe kwoty sąd zasądził wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 1 maja 2010 roku do dnia zapłaty mając na uwadze, iż powódki wezwały pozwanego do wypłaty należnych im świadczeń, wyznaczając mu termin do dnia 30 kwietnia 2010 roku. Wszak roszczenie o zadośćuczynienie, jako roszczenie pieniężne - w przypadku braku oznaczenia terminu spełnienia świadczenia - staje się wymagalne z chwilą wezwania do zapłaty (tak wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 9 stycznia 2014 r. I ACa 459/13).

Odnosząc się do żądanie powódki w zakresie odszkodowanie wskazać należy, iż znajduje ono uzasadnienie w treści art. 446 § 3 k.c., zgodnie z którym sąd może ponadto przyznać najbliższym członkom rodziny zmarłego stosowne odszkodowanie, jeżeli wskutek jego śmierci nastąpiło znaczne pogorszenie ich sytuacji życiowej. Znaczne pogorszenie sytuacji życiowej o którym mowa w art. 446 § 3 k.c. obejmuje szeroko rozumianą szkodę majątkową, na którą składają się dwa elementy. Przede wszystkim odszkodowanie to wyrównać ma te szkody rozumiane jako szkody materialne, w postaci niepomyślnych skutków ekonomicznych wynikłych ze śmierci osoby bliskiej poszkodowanego,

które często są nieuchwytnie i trudne do obliczenia, a prowadzące do znacznego pogorszenia sytuacji życiowej osoby najbliższej. Drugim elementem są szkody polegające na obiektywnym pogorszeniu pozycji życiowej danej osoby na które to pogorszenie składają się przede wszystkim trudności życiowe związane ze śmiercią osoby najbliższej oraz przyszłe szkody majątkowe wynikające z utraty oczekiwań. Celem odszkodowania przyznanego na podstawie art. 446 § 3 ma być więc zrekompensowanie rzeczywistego znacznego pogorszenia sytuacji życiowej najbliższych członków rodziny zmarłego i nie może być ono źródłem wzbogacenia się tych osób (wyrok SN z dnia 21 października 2009 r., I PK 97/09, LEX nr 558566). Śmierć T. K. (2) niewątpliwie spowodowała znaczne pogorszenie sytuacji życiowej jego żony T. K. (1), która liczyła nie tylko na wsparcie finansowe męża w przyszłości, ale przede wszystkim na jego pomoc w codziennych obowiązkach domowych, wykonywaniu prac w gospodarstwie zwyczajowo przypisanych mężczyźnie np. napraw, remontów, czynności porządkowych. Brak męża spowodował, iż powódka będzie musiała korzystać z pomocy innych osób, często zapewne odpłatnie. Dlatego też sąd uznał, iż zasadnym będzie zasądzenie od pozwanego (...) S.A. z siedzibą w R. na rzecz powódki T. K. (1) tytułem odszkodowania kwotę 30.000,00 złotych wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 1 maja 2010 roku do dnia zapłaty. Sąd oddalił roszczenie ponad zasądzona kwotę jako niezasadne, podobnie również jak żądanie T. K. (1) w zakresie zasądzenia na jej rzecz renty uzupełniającej. Zgodnie bowiem z treścią art.446 & 2 k.c. osoba, względem której ciążył na zmarłym ustawowy obowiązek alimentacyjny, może żądać od zobowiązanego do naprawienia szkody renty obliczonej stosownie do potrzeb poszkodowanego oraz do możliwości zarobkowych i majątkowych zmarłego przez czas prawdopodobnego trwania obowiązku alimentacyjnego. Takiej samej renty mogą żądać inne osoby bliskie, którym zmarły dobrowolnie i stale dostarczał środków utrzymania, **jeżeli z okoliczności wynika, że wymagają tego zasady współżycia społecznego**. W świetle przeprowadzonego przez sąd postępowania dowodnego nie budzi wątpliwości fakt, iż powódkę pobrała po śmierci męża rentę rodzinną w wysokości: od dnia 31.10.2008 roku do dnia 31.10.2008 roku-51,76 złotych; od dnia 1.11.2008 roku do dnia 28.02.2009 roku -1.604,66 złotych; od dnia 1.03.2009 roku do dnia 20.02.2010 roku-1.702,54 złote;- od dnia 1.03.2010 roku do dnia 28.02.2011 roku-1.781,20 złotych; - od dnia 1.03.2011 roku do dnia 29.02.2012 roku-1.836,42 złote; od dnia 1.03.2012 roku do dnia 31.12.2012 roku-1.907,42 złote, zaś od dnia 31.10.2008 roku uzyskiwałyby emeryturę w wysokości- od 31.10.2008 roku-668,82 złote, od 1.03.2009 roku-709,62 złote; od 1.03.2010 roku-742,40 złotych;- od 1.03.2011 roku-765,41 złotych; od 1.03.2012 roku-836,41 złotych. Hipotetyczne dochody netto powódki T. K. (1) w okresie od 1 listopada 2008 roku do 31 stycznia 2013 roku są więc niższe niż dochody uzyskiwane z renty rodzinnej. W miesiącu styczniu 2013 roku otrzymywana renta rodzinna przewyższa hipotetyczne dochody o 383.66 zł, a za cały okres renta rodzinna jest wyższa o 17.481,25 zł. **Zatem powódka nie poniosła uszczerbku w dochodach w okresie od 1 listopada 2008 roku do 31 stycznia 2013 roku. Powódka nie poniosła uszczerbku w dochodach w okresie od 1 listopada 2008 roku do 31 stycznia 2013 roku, także przy uwzględnieniu wynagrodzenia pracowników pozwanego zatrudnionych na tym samym stanowisku, na którym zatrudniony był T. K. (2) oraz zbliżonym stażu pracy, co wynika wprost z opinii biegłego w dziedzinie rachunkowości J. C., którą sąd uznał za w pełni wiarygodną.** Podkreślić przy tym należy, iż powódka reprezentowana przez profesjonalnego pełnomocnika nie wykazała, zgodnie z zasadą wynikającą z art. 6 k.c., jakie inne okoliczności przemawiają za przyznaniem jej renty, w szczególności, iż przemawiają za tym zasady współżycia społecznego. W ocenie Sądu zasądzone na jej rzecz odszkodowanie rekompensuje powódce wszelkie szkody w sferze majątkowej, wynikłe na skutek śmierci jej męża

Sąd zasądził także od pozwanego na rzecz powódki T. K. (1) tytułem zwrotu kosztów pogrzebu kwotę 16.440,00 złotych tytułem zwrotu kosztów pogrzebu, kierując się przy tym przepisem art.446&1 k.c. Na koszty te złożyły się: 3.600zł - przygotowanie pogrzebu i ceremonię pogrzebową, 555zł - odzież dla zmarłego,165zł - odzież żałobna powódki,1.150zł (880zł + 270zł) - poczęstunek po pogrzebie dla bliskich i wynajem sali, 10.500zł - nagrobek. Powyższa kwota zasądzona została wraz ustawowymi odsetkami od dnia 3 sierpnia 2010 roku do dnia zapłaty tj. od dnia doręczenia pozwanemu odpisu pozwu.

Mając na uwadze charakter przedmiotowej sprawy, zwłaszcza zaś sytuację majątkową i rodzinną powódek, Sąd zastosował wobec nich dobrodziejstwo wynikające z art. 102 k.p.c. i nie obciążył ich kosztami postępowania w sprawie od oddalonej części powództw, albowiem powódka T. K. (1) wygrała proces jedynie w 40%, zaś B. S. oraz I. K. w 63%.

Wobec powyższego faktu, Sąd zasądził na rzecz B. S. oraz I. K. od pozwanego kwoty po 454,20 złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Nadto Sąd zasądził od pozwanego (...) S.A. z siedzibą w R. na rzecz Skarbu Państwa (kasa Sądu Okręgowego w Piotrkowie Trybunalskim) kwotę 2.907,00 złotych tytułem zwrotu wydatków od uwzględnionej części powództw, wypłaconych tymczasowo ze środków Skarbu Państwa

Na podstawie art.113 ust. ustawy z dnia 28.07.2005 roku o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz.U. nr 90 z 2005 roku poz. 594 z późn. Zm.), Sąd nakazał pobrać od pozwanego (...) S.A. z siedzibą w R. na rzecz Skarbu Państwa (kasa Sądu Okręgowego w Piotrkowie Trybunalskim) kwotę 8.400,00 złotych tytułem nieziszczonej opłaty od pozwów od uwzględnionej części powództw.

Na podstawie art.113 ust.3 ustawy z dnia 28.07.2005 roku o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz.U. nr 90 z 2005 roku poz. 594 z późn. Zm.), Sąd nie obciążył powodów kosztami sądowymi od oddalonej części powództwa.

Stosownie do powyższych rozważań, Sąd orzekł, jak w sentencji.